

Nye tyske naboer i Sønderborg Kommune

Resumé af analyserapporten

Analyse til kortlægning af tyske tilflyttere

**TEKNOLOGISK
INSTITUT**

Nye tyske naboer i Sønderborg Kommune

Resumé af analyserapporten

Analyse til kortlægning af tyske tilflyttere

Udarbejdet for:

Sønderborg Kommune, GOTO Sønderborg og Aabenraa Kommune

Forfattere:

Andreas Bjerre Lunkeit, Kristian Kriegbaum Jensen og Stig Yding Sørensen

Udgiver:

Teknologisk Institut
Gregersensvej 1
2630 Taastrup
Analyse og Erhvervsfremme

Januar 2024

Foto: Impact Photography, Adobe Stock

Resumé

Sønderborg Kommune har i de seneste år oplevet en markant stigning i antallet af tyske tilflyttere, hvilket matcher godt med kommunens interesse i at være et attraktivt bosted for tilflyttere. Det hænger sammen med, at kommunens befolkningstal har været nedadgående i den seneste tid. På denne baggrund har foreliggende undersøgelse kortlagt de tyske tilflyttere i Sønderborg Kommune. I det følgende præsenteres undersøgelsens hovedresultater samt anbefalinger til, hvordan kommunen bedre kan tiltrække, modtage og fastholde tyske tilflyttere.

Hvad kendetegner de tyske tilflyttere?

- Halvdelen af de tyske tilflyttere i Sønderborg Kommune er i **den erhvervsaktive alder** (i 2022 var 50 % mellem 18 og 60 år). Samtidig er målgruppen **relativt højtuddannet** (65 % har enten en erhvervsuddannelse eller en universitetsuddannelse som højest fuldførte uddannelse).
- Målgruppen er **især tilflyttet fra Slesvig-Holsten** (40 %), og derefter fra Niedersachsen (12 %) samt Nordrhein-Westfalen (10 %). **Mere end halvdelen af målgruppen arbejder i Danmark**, heraf 37 % i Sønderborg Kommune.
- Tilflytterne **bosætter sig i høj grad i postnummerdistriktet 6400 Sønderborg** (30%), efterfulgt af 6300 Gråsten (17 %), 6470 Sydals (16 %) og 6430 Nordborg (15 %).
- **Andelen af børnefamilier blandt de tyske tilflyttere er steget** – i perioden 2014-2020 har andelen af borgere med tysk oprindelse, der har hjemmeboende børn, været svingende mellem 22-24 %. Det tilsvarende tal for 2022 er 28 %. Dertil kommer en **markant stigning i andelen af småbørnsfamilier** med børn under seks år (steget fra 6,5 % i 2016 til 10,5 % i 2022).

Hvorfor har de bosat sig i Sønderborg Kommune?

- De tyske tilflyttere har især forladt Tyskland pga. et **ønske om at bo i bedre omgivelser** (69 %) samt **lysten til at bo i et andet land** (65 %). For 46 % har **utilfredsheden med den politiske ledelse i Tyskland** spillet en vigtig rolle i denne sammenhæng.
- Målgruppen er **især flyttet til Sønderborg Kommune pga. af sympati for den danske kultur** (80 %) med fokus på fællesskab, tolerance, tillid, hygge og børnevenlighed. I denne sammenhæng er **særlig vigtige faktorer også ønsket om at bo tættere på naturen** (76 %) samt i **trygge omgivelser** (70 %).
- De tyske tilflyttere havde **oftest ikke et særligt kendskab til Sønderborg Kommune inden deres tilflytning** (39 % kendte kommunen lidt, 18 % slet ikke.)
- Tyske tilflyttere, der kendte lidt eller godt til kommunen før deres tilflytning, havde **typisk lært om den via ferieophold** – både i Sønderborg Kommune (51 %) og i andre danske kommuner (50 %). **Venner eller kollegaer var også vigtige kilder** til information om Sønderborg Kommune (48 %).

Hvordan oplevede de tyske tilflyttere deres modtagelse i kommunen?

- De fleste **fokusgruppedeltagere fortalte, at der blev godt taget imod dem i kommunen, især af deres naboer**. De har typisk kunnet finde informationer med relevans for deres bosætning i

kommunen online, men har også i **høj grad henvendt sig til kollegaer eller naboer**, når de fx oplevede problemer med fx ansøgning om MitID eller oprettelse af en bankkonto.

- Målgruppen har et **meget begrænset kendskab til kommunens tilbud til tilflyttere** (fx kender 63 % slet ikke PartnerJob-ordningen, mens 59 % har ikke tidligere hørt om muligheden for online vejledning for tilflyttere). De **tyske tilflyttere, der har benyttet sig af kommunens forskellige tilbud for tilflyttere, har i høj grad oplevet dem som hjælpsomme.**
- Der er **generel tilfredshed med de offentlige myndigheder og tilbud i kommunen**, der blev belyst i vores undersøgelse (fx er 84 % af målgruppen tilfredse med kommunens Borgerservice, 64 % med SIRI og 56 % med SKAT). Andelen af dem, der er utilfredse med disse myndigheder, ligger på 5-6 %. De resterende andele har angivet 'hverken tilfreds eller utilfreds' samt 'ikke relevant / kender det ikke'. Et opmærksomhedspunkt er, at **38 % angiver, at de enten ikke kender til Sønderborg Kommunes Tilflytterservice eller vurderer den for ikke at være relevant.**

Hvordan trives de tyske tilflyttere i kommunen, og hvad er vigtigt for deres trivsel?

- Undersøgelsen viser, at **de tyske tilflyttere i stort omfang trives godt i Sønderborg Kommune** (76 % trives i høj grad og 22 % i nogen grad).
- De tyske tilflyttere angiver især, at **indkøbsmuligheder** (47 %), **muligheden for at lære dansk** (39 %), **adgang til lægehjælp** (34 %) og **muligheden for at dyrke egne interesser** (34 %) er **vigtige faktorer for en god hverdag** i kommunen. **Skoler og børnepasningstilbud er vigtige for 27 %**, hvilket hænger fint sammen med, at 28 % af de tyske tilflyttere i kommunen havde hjemmeboende børn i 2022.
- Den høje grad af trivsel blandt de tyske tilflyttere skyldes især, at **de føler sig godt tilpas i den danske kultur** (88 %), og at **de har et godt forhold til deres naboer** (83 %). Dette efterfølges af **tilstrækkelige dansk kundskaber** (43 %) samt **deltagelsen i fælles aktiviteter i fritiden** (38 %).
- **Utilstrækkelige dansk kundskaber er den faktor, som i størst omfang mindsker trivslen** blandt de tyske tilflyttere i kommunen (29 %), efterfulgt af en **oplevelse af at bo for langt væk fra venner og familie** (15 %) samt en **mangel på sociale fritidsaktiviteter** (9 %). De to sidstnævnte punkter er i tråd med, at flere fokusgruppemedlemmer beskrev, hvordan de i deres første tid i kommunen **følte sig socialt isoleret og savnede muligheder for at lære flere jævnaldrende at kende** i deres nærområde.
- Kun **13 % af de tyske tilflyttere har overvejet at flytte væk fra Sønderborg Kommune** (8 % til en anden dansk kommune, 4 % tilbage til Tyskland og 1 % til et andet land).
- Registeranalysen viser en tendens til, at **de tyske tilflyttere, der er ankommet til kommunen siden 2016, i højere grad bliver boende i kommunen** sammenlignet med gennemsnittet af alle årgange af tilflyttere, der er kommet til i perioden 2000-2022.

Om særlige segmenter blandt de tyske tilflyttere

- **10 % af survey-respondenter angiver at tilhøre det danske mindretal.**
 - Tilflyttere, der tilhører det danske mindretal, er i **mindre grad flyttet til Sønderborg Kommune for at bo tættere på naturen** (66 %) og i **højere grad pga. et ønske om at flytte**

- sammen med deres partner eller ægtefælle (30 %) end tyske tilflyttere, der ikke tilhører dette segment.
- De erhvervsaktive tyske tilflyttere fra det danske mindretal arbejder oftest i Sønderborg Kommune (55 %).
 - Tyske tilflyttere fra det danske mindretal fremhæver i højere grad end andre tyske tilflyttere vigtigheden af en kort afstand mellem bopæl og arbejdsplads (48 %) samt tilgængeligheden af kulturelle tilbud (30 %).
 - Endelig angiver de i større omfang at trives godt i kommunen på grund af deres tilstrækkelig gode danskundskaber (70 %), mens undersøgelsens resultater også peger på, at de er bedre socialt integreret. De angiver nemlig i højere grad at have et godt forhold til deres arbejdskolleger eller studiekammerater (58 %) og fremhæver i mindre grad vigtigheden af at lære nye mennesker at kende for en god hverdag i kommunen (22 %).
- 47 % af survey-respondenter er flyttet til Sønderborg Kommune i 2022 eller 2023.
 - De seneste tyske tilflyttere, med ankomstår i 2022 eller 2023, har oftest forladt Tyskland pga. utilfredshed med den politiske ledelse i landet (61 %). Fokusgrupperne peger på, at politiske og samfundsmæssige forandringer i Tyskland har spillet en vigtig rolle i denne sammenhæng (fx håndtering af Corona-pandemien, migrationspolitikken, og en stigende polarisering af borgerne i landet).
 - De har i særlig høj grad været motiveret til at flytte af sympati for den danske kultur (90 %), ønsket om at bo tættere på naturen (84 %) og i trygge omgivelser (80 %). Ønsket om at få en billigere bolig har også i højere grad spillet en vigtig rolle for segmentet (38 %).
 - Under en tredjedel af de erhvervsaktive i dette segment arbejder i Sønderborg Kommune (23 %). Over halvdelen arbejder enten i Tyskland (43 %) eller hjemmefra (24 %).
 - Ydermere har de seneste tyske tilflyttere i højere grad søgt informationer om Sønderborg Kommune inden deres tilflytning. Blandt dem, der kendte lidt eller godt til kommunen før deres tilflytning, har fx 34 % besøgt kommunens egen hjemmeside, 30 % har opsøgt rådgivning og hjemmesider om udvandring til Danmark, mens 29 % har deltaget i en informationsdag for potentielle tilflyttere. De seneste tyske tilflyttere kendte også i højere grad til kommunen fra ferieophold i andre danske kommuner (60 %) eller i Sønderborg Kommune (58 %).

Anbefalinger til Sønderborg Kommunes bosætningsindsats ifm. tyske tilflyttere

For at tiltrække målgruppen, kan Sønderborg Kommune:

- udvikle og implementere en målrettet kommunikationsstrategi til markedsføring af Sønderborg Kommune blandt tyskere på sociale medier. Indholdet af markedsføring bør tilpasses til specifikke segmenters motivationer, prioriteringer og ønsker med afsæt i analyseresultaterne præsenteret i denne rapport samt eksterne bilag, herunder den udarbejdede personarapport.
- fortsat anvende relevante interessegrupper på sociale medier som en kommunikationskanal til potentielle tilflyttere. Her kan bosætningskonsulenter direkte kommunikere med tyskere, der i

forvejen er glade for Danmark og dansk kultur, hvilket øger chancen for, at de kunne være interesserede i en tilflytning. Kommunen kan også dele relevante informationer i de omtalte interessegrupper, fx om informationsdage for potentielle tilflyttere eller jobmuligheder i kommunen.

- **placere markedsføring for kommunen der, hvor tyske turister kommer i kontakt med den.** Et konkret eksempel er online annoncer på relevante hjemmesider, såsom online portaler for udlejning af sommerhuse i Danmark. Fysisk informationsmateriale, der placeres ved fx turistinformationer og i relevante butikker, er en anden mulighed for at komme i kontakt med tyske turister.
- **fortsat planlægge og gennemføre informationsdage for potentielle tilflyttere.** Næsten 30 % af de seneste tyske tilflyttere har deltaget i en informationsdag inden deres tilflytning. Derfor kan kommunen med fordel intensivere sit samarbejde med lokale foreninger, uddannelsesinstitutioner eller virksomheder om informationsdage for potentielle tilflyttere, hvor der kan deles informationer om livet i Sønderborg Kommune og orienteres om uddannelses- og jobmuligheder i kommunen. Tiltaget vil også være relevant for borgere med tysk oprindelse, der i dag er grænsependlere eller arbejder hjemmefra, men godt kunne tænke sig at arbejde i kommunen.
- **styrke indsatsen for at tiltrække tyske tilflyttere, der tilhører det danske mindretal.** Medlemmerne af denne gruppe er særlig interessante på grund af deres eksisterende danskkundskaber og relation til den danske kultur. De vil formentlig opleve det som nemmere at blive socialt integreret og/eller at finde arbejde i kommunen. Derfor kan Sønderborg Kommune med fordel udvikle kommunikationsindsatser eller andre tiltag målrettet tyske tilflyttere fra det danske mindretal.
- **udvide inddragelsen af tyske tilflyttere, der allerede bor i kommunen, i kommunikationsindsatsen.** Sønderborg Kommune samarbejder allerede med en række frivillige, der bl.a. laver arrangementer for tyskere i kommunen. Det giver god mening at også trække på disse frivillige ifm. tiltrækning af nye tyske tilflyttere, fordi vores analyse viser at familie, venner og kollegaer er vigtige informationskilder for dem, der overvejer eller kunne blive inspireret til en tilflytning.
- **sammentænke kommunens tiltag på boligområdet med bosætningsindsatsen.** Det er vigtigt, at der er boliger i kommunen for dem, der gerne vil tilflytte, og at boligudbuddet matcher behovet af de forskellige segmenter blandt de tyske tilflyttere, som kommunen gerne vil tiltrække. Samtidig kan kommunen afsøge muligheder for etableringen af tilflytterboliger i samarbejde med eksterne partner. Disse boliger kan give tyske tilflyttere muligheden for at prøve livet i Sønderborg Kommune af, før en reel tilflytning.

Ved modtagelsen af målgruppen, kan Sønderborg Kommune:

- **fremme kendskab til Sønderborg Kommunes tilbud rettet mod tilflyttere,** fx ved at sende en 'one-pager' med centrale informationer om relevante tilbud til de tyske tilflytteres digitale postkasse. Dokumentet kunne fx indeholde et overblik over tilbud med korte beskrivelser samt relevante hjemmesider og telefonnumre. Det ville være et fint supplement til kommunens velkomsthæfte, der indeholder mere dybdegående informationer.
- **arbejde med at etablere og styrke direkte kommunikationskanaler til tyske tilflyttere.** Kommunen kan fx med fordel arbejde mere målrettet med sin Facebookgruppe for tilflyttere, og dele samt kommentere relevant indhold der – bl.a. for at gøre sig mere synlig over for tyske tilflyttere i Facebookgruppen.

- **intensivere samarbejder med lokale tilflytterambassadører.** Her kan kommunen bl.a. bygge videre på sit eksisterende samarbejde med landsbylaugene, der er med til at byde tilflyttere velkommen til lokalsamfundene i landsbyerne. Sønderborg Kommune kan samtidig prøve at styrke sit samarbejde med kommunens foreningsliv for at sikre, at der også i de lidt større byer er frivillige, der påtager sig opgaven som tilflytterambassadører. Deres rolle bør være at introducere til andre borgere, forskellige netværk eller kommunens tilbud for tilflyttere, for bedst muligt at integrere de tyske tilflyttere, der hvor de bor, og øge deres følelse om at høre hjemme i Sønderborg Kommune.

For at fastholde målgruppen, kan Sønderborg Kommune:

- **prioritere mere fleksible tilbud indenfor danskundervisning.** Utilstrækkelige danskundskaber er blandt de faktorer, der i størst omfang har en negativ effekt på de tyske tilflytteres trivsel. En af de centrale udfordringer i denne sammenhæng er, at sprogundervisningen kan være svært at passe ind i de tyske tilflytteres hverdag, bl.a. fordi sprogskolen i Sønderborg ligger for langt væk fra deres bopæl eller fordi sprogundervisningen foregår på et ugunstigt tidspunkt. Kommunen kan overveje at fremme udbydelsen af danskundervisning flere forskellige steder – fx for en større dækning af mere landlige områder – samt på mere fleksible tidspunkter.
- **arrangere sprogcaféer eller udvikle lignende mødesteder,** hvor de tyske tilflyttere kan mødes fx med pensionerede lærere eller andre frivillige for at praktisere at tale og forstå dansk – også mht. den sønderjyske dialekt. Her ville de tyske tilflyttere også have mulighed for at møde andre tilflyttere – både fra Tyskland og andre lande end Danmark – til fremme for social integration.
- **understøtte den sociale integration af de tyske tilflyttere.** Sønderborg Kommune kan i højere grad kommunikere om eksisterende muligheder for at lære andre mennesker at kende (fx kultur- og idrætstilbud). En anden mulighed er en jævnlig afholdelse af en foreningsdag, hvor foreninger, idrætsklubber mv. kan præsentere, hvad de har at byde på, og hvordan tyske tilflyttere vil kunne arrangere sig i dem. Kommunen bør også afsøge muligheder for at lave flere aktiviteter for unge tyske tilflyttere, mens den sociale trivsel blandt ældre aldersgrupper kan fx fremmes ved at understøtte initiativer og begivenheder, der fremmer et godt naboskab i Sønderborg Kommune. Generelt er det vigtigt at understøtte social integration i både landsbysamfundene og byerne.
- **tænke kommunens planer vedr. lokale daginstitutioner og skoler med ind i bosætningsindsatsen.** Vores undersøgelse viser, at tilgængeligheden af skoler og børnepasningsmuligheder er vigtig for de tyske tilflytteres hverdag i kommunen. Kommunen bør derfor sikre, at der er gode skoletilbud og daginstitutioner i de lokalområder, hvor de tyske tilflyttere bosætter sig – bl.a. fordi sandsynligheden for at kunne fastholde børnefamilier må forventes at stige, når børnene er startet op og trives i de lokale skoler og daginstitutioner.
- **styrke indsatsen på beskæftigelsesområdet – både for at kunne bedre fastholde eksisterende og tiltrække nye tyske tilflyttere.** Knap en fjerdedel af de tyske tilflyttere i kommunen er tilflyttet, fordi de fik et arbejde i eller tæt på kommunen. Samtidig angiver flere survey-respondenter i deres fritekstsvar, at de før deres tilflytning i flere år var grænsependlere til kommunen. Derfor kan Sønderborg Kommune med fordel styrke sit samarbejde med lokale virksomheder for at synliggøre og skabe jobmuligheder i lokalområdet. Eventuelt kan kommunen også samarbejde med nabokommunerne på beskæftigelsesområdet, fx for at sikre større diversitet med hensyn til regionale jobmuligheder.

**TEKNOLOGISK
INSTITUT**